

“O‘ZBEK MUMTOZ ADABIYOTIDA AYOLLAR”

***Boltaboyeva Dilshoda Rahmonali qizi- Farg‘ona tumani 1-sonli
politexnikum.***

Annotatsiya: Ushbu maqolada o‘zbek mumtoz adabiyotida ayollarning ahamiyati ayollarning roli alohida o‘rinda turishi, ular nafaqat yozuvchilar, balki ijodkor sifatida ham adabiyotning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo‘lgani. Ayollar tasvirlangan asarlarda o‘ziga xos bir ifoda tarziga ega ekani haqida so‘z yuritilgan .

Аннотация: В данной статье значение женщин в узбекской классической литературе заключается в том, что роль женщин занимает особое место, они не только писатели, но и играют важную роль в развитии литературы. Говорят, что работы, изображающие женщин, имеют уникальный стиль выражения.

Annotation: In this article, the importance of women in Uzbek classical literature lies in the fact that the role of women occupies a special place, they are not only writers, but also play an important role in the development of literature. Works depicting women are said to have a unique style of expression.

Kalit so‘zlar: O‘zbek mumtoz adabiyoti, ayollarning roli, falsafiy merosi, adabiyotning rivojlanishi, ijodkor sifatida.

Ключевые слова: Узбекская классическая литература, роль женщины, философское наследие, развитие литературы, как творца.

Keywords: Uzbek classical literature, the role of women, philosophical heritage, the development of literature as a creator.

Kirish

O‘zbek mumtoz adabiyoti o‘zining boy tarixiy, madaniy va falsafiy merosi bilan ajralib turadi. Mumtoz adabiyotda ayollarning roli alohida o‘rinda turadi, chunki ular nafaqat yozuvchilar, balki ijodkor sifatida ham adabiyotning rivojlanishida muhim ahamiyatga ega bo‘lgan. Ayollar tasvirlangan asarlarda o‘ziga xos bir ifoda

tarziga ega bo'lib, o'zlarining ijtimoiy, ma'naviy va falsafiy nuqtai nazarlarini izhor etganlar. O'zbek mumtoz adabiyotida ayollar tasviri ko'plab asarlarda markaziy o'rin egallagan. Eng mashhur asarlarda, masalan, Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, va boshqa adiblar ayollarni sevgi, sadoqat, go'zallik va ahloqiy fazilatlarining timsoli sifatida tasvirlaganlar. Navoiyning "Xamsa" asarida ayollarni ideal go'zallik va axloqning ramzi sifatida ko'rsatgan bo'lsa, Boburning "Boburnoma" asarida ayollarning ahamiyati va ularning ijtimoiy roli haqida hikoya qilingan.

ADABIYOTLAR TAHLILI

Alisher Navoiy, mumtoz adabiyotning yorqin yulduzi sifatida, ayollarni o'z asarlarida ko'plab o'zgacha tomondan tasvirlagan. Uning "Xamsa" asaridagi ayollar qahramonlari mehr-shafqat, fidoyilik va ma'naviy o'zgarmaslik timsolidir. "Layli va Majnun" dostonida, sevgi va sadoqatni ko'rsatishda, Navoiy ayolni butun bir dunyoning o'zagini tashkil etuvchi kuch sifatida tasvirlagan. U ayollarga bo'lgan yuqori hurmatini va ularning ma'naviy yuksakligini ifodalagan. O'zbek mumtoz adabiyotida ayollar, o'zlarining ma'naviy va ahloqiy fazilatlarini bilan ajralib turadi. Ayollarni tarbiyalash, ularning adabiyotda qanday ko'rsatilishi, ijtimoiy masalalarni hal qilishdagi o'rni, alohida ahamiyatga ega. Shuningdek, qadimgi adabiyotda ayollarni yuksak axloqiy fazilatlar, sabr-toqat va oila qadriyatlarini saqlashni ta'kidlovchi obrazlarda tasvirlangan. O'zbek mumtoz adabiyotida ayollarning roli o'zgacha. Ulardan ko'pchiligi adabiy asarlarda jismoniy go'zallik bilan birga, axloqiy va ma'naviy boyliklarni namoyon etgan obrazlar sifatida ko'rsatilgan. Masalan, "Farhod va Shirin" dostonida Shirin – ideal go'zallik, aqlli, ma'naviy yuqori darajadagi ayol sifatida tasvirlanadi. Shirinning izzat-ikromi, Farhodga bo'lgan muhabbati va uning uchun qilgan qurbonliklari adabiyotda o'ziga xos o'ringa ega.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'zbek mumtoz adabiyoti boy va rang-barang tarixga ega bo'lib, unda ayollarning o'rni va roli juda muhimdir. Ayollarni tasvirlash, ularning hayotdagi ahamiyati va insoniyat tarixidagi o'rni o'zbek adabiyotining ajralmas qismini tashkil etadi. Mumtoz adabiyotda ayollarning tasvirlari, asosan, sevgi, sadoqat, go'zallik, ma'naviyat va axloqiy yuksaklik bilan bog'liq tarzda aks etgan. Ayollar tasvirlangan

asarlarda ular ko‘pincha go‘zallikning, muhabbatning va sabr-toqatning timsoli sifatida tasvirlanadi. Bu tasvirlar, nafaqat ayollarni, balki insoniyatning haqiqiy ruhiy yuksalishini ifodalashga xizmat qiladi. O‘zbek mumtoz adabiyotida ayollar tasviri o‘zgacha, ular adabiyotda nafaqat go‘zallikning, balki ma’naviyat va axloqning ramzi sifatida tasvirlangan. Ayollarni ifodalovchi tasvirlar nafaqat ijtimoiy, balki falsafiy, diniy va ma’naviy ahamiyatga ham ega bo‘lgan. Shu boisdan, mumtoz adabiyotdagi ayollarning roli va ularning jamiyatdagi o‘rni, adabiyotda namoyon bo‘lishi, o‘zbek adabiyotining ajralmas qismlaridan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Zoirova A. Feministik adabiy tanqid va ayollar adabiyoti fenomeni borasida ayrim mulohazalar // Zamonaviy filologiya ilmi va lingvovodidaktika masalalari. Respublika ilmiy amaliy anjumani. – Qarshi, 2021.– B. 64-66.
2. Lutfiddinova Xadicha. Estetik ideal yo‘lida. – O‘zbek tili va adabiyoti. – T., 1994. – №3. – B.39-42.
3. Qahramonov Q. Shoirlar ijodida Ayol ruhiyati talqini. Globallashuv muammolarining badiiy talqini va zamondosh obrazi. –Toshkent, 2018.